

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Uvod u Bibliju

UP0060; ISVU: 23559

Opći uvod u Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta

Ljetni semestar ak. g. 2024./25.

amdg.eu → nastava

Dođi, Gospodine (Ps 146)

C F G C

Do - di, Go - spo - di - ne, da spa - siš nas!

ECTS 3

četvrtkom u 10:15

FFRZ dvorana P26

Uvod u Bibliju

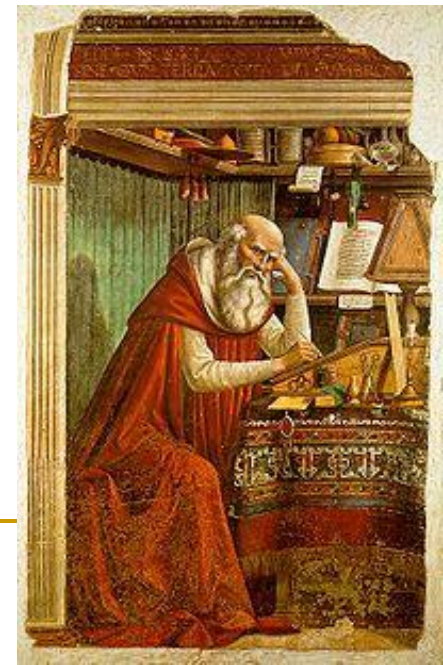
UP0060; ISVU: 23559

Opći uvod u Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta

- **Prijevodi i rukopisi**
- **Uvod u Bibliju kao povijesna znanost**
- **Isusova egzegeza u prisposobi o milosrdnom Samarijancu**

Prijevod

- **LXX** – grčki (2. st. pr. Kr.)
- **Vulgata** (Vg.) – latinski:
novi jezik + Novi zavjet
(kraj 4. st)
 - Sv. Jeronim (+ 420. g.),
 - redakcija i prijevod
- Gotovo svi jezici svijeta
- citiranje: npr. 1 Sam 3,1–5

“Rukopisi”

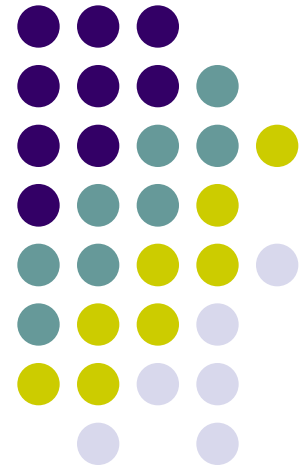
- *Apografi* – prijepisi
- hebrejski (SZ): Codex Leningradensis (11. st.)
 - Aleppo Codex 930. g
(www.aleppocodex.org)
- Grčki (SZ + NZ):
 - Vatikanski (B) (4. st.)
 - Sinajski (S)
- Od 1947. Kumran
 - 1. st. pr. Kr.
 - Vjerno sačuvani

- **Hrvatski:**
- <http://biblija.ks.hr/>
- <http://www.intratext.com/IXT/SCR0002>

Uvod u Bibliju kao povijesna znanost

od 18. stoljeća

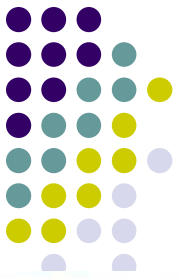
Nastanak biblijskih spisa

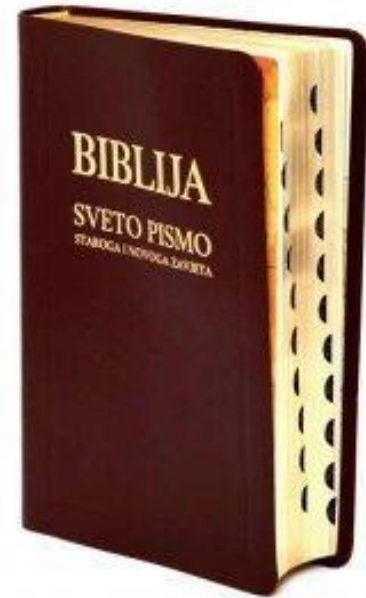
- **tekstualna kritika i analiza rukopisa**
- **apostolska predaja – nadahnutost – kanon**
- **povijesno-kritička metoda**
- **u kanonu treba istraživati sa svom kritičnošću kakvu ima povijesna znanost**
- **povijest ranokršćanske literature**
 - **1. pismo Klementa Rimskog, pisma Ignacija Antiohijskog, Polikarpova i Barnabina poslanica...**
 - **apokrifi**

Teorija književnosti i teologija

- književne vrste
- teološka poruka u samim spisima
- kanon nastaje iz potrebe da se stvari prikupe i da se preuzme obveza
- ima li izgubljenih spisa?
 - 1 Kor 5,9 Napisah vam u poslanici...
11 napisah vam...
- opisano nadilazi opis:
 - Iv 20,30: Isus je pred svojim učenicima učinio i mnoga druga znamenja koja nisu zapisana u ovoj knjizi.

Povijest

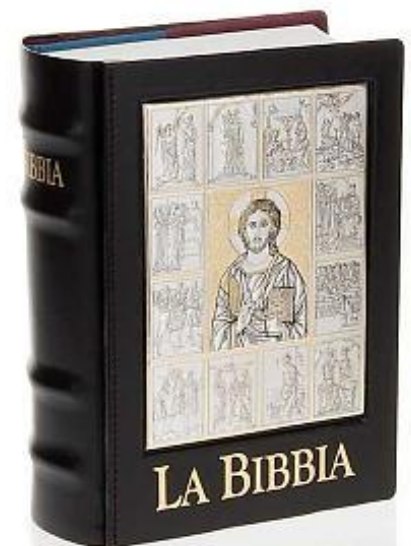
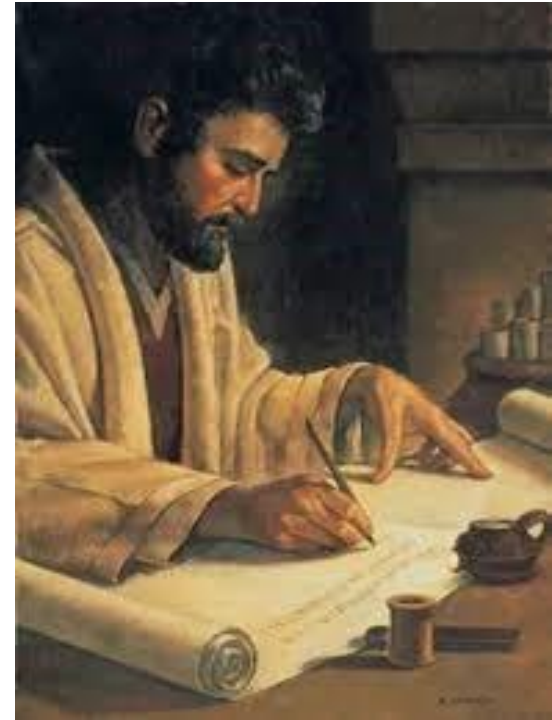
- **kanon povijesna činjenica**
- **i locus theologicus**
- **rekonstruirani redosljed nastanka NZ:**
 - **Pavlove poslanice**
 - **Sinoptička evanđelja, Djela apostolska**
 - **Pavlovski spisi + Posl. Hebrejima**
 - **Katoličke poslanice**
 - **Ivanovski spisi**

- **SZ dovršen:**
 - **Zakon (Tora) ~ 400. pr. Kr.**
 - **Proroci ~ 200. pr. Kr.**
 - **Spisi ~ od 200. pr. Kr.**

Znanstvena pitanja

- pisac, mjesto i vrijeme pisanja
- primatelji (adresati)
- struktura teksta (kompozicija)
 - „dinamika”
 - kontekst (2 značenja)
 - literarna cjelovitost
- književne vrste, tradicije, izvori
- važnost za povijest religija
- teološka poruka

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

Luka znanstvenik

- Pomno ispitaao (Lk 1,3)
- izviješća (1,1)
- očevidaca (1,2)
 - Svrha (1,4):
- Osvjedočiti se o pouzdanosti
 - Tko (1,3):
- “ti” (1,3)

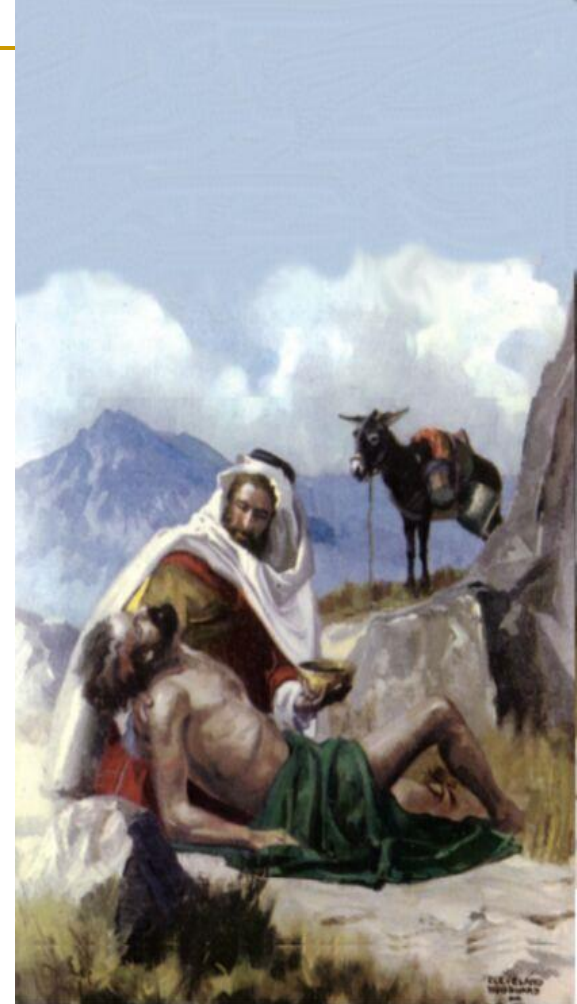
*Isus –
Učitelj
Zakona*

**Isusova egzegeza u prispodobi
o milosrdnom Samarijancu
Lk 10,25-37**

Baštiniti život vječni

- Najdublja težnja
- „Što mi je činiti?” (Lk 10,25)
 - „To čini!” (28)
 - „I ti čini tako” (37)
- „Ljubi Boga i bližnjega!” (27)
 - Cjelovit program iz Pisma (Pnz 6,4)
- da iskuša (25); da se opravda (29)
provokator → *mudrac*
 - Sam čita u Zakonu (26)
 - Sam odgovara što treba činiti (“Ljubi...!” 27)
 - Sam odgovara tko je bližnji (37)

Životni putnik i ljudi oko njega

- Institucije, razbojnici (Lk 10,30)
- “Polumrtav” (30)
- Svećenik i levit – vidi, prolazi po drugoj strani (ἀντι- 31.32)
 - Kultni razlozi?
 - I oni *odlaze* (kao razbojnici, 30)
- Samaritanac – vidi, sažali se (33)
 - Dođe do (33), pristupa (34)
 - Dvije dnevnicе + uzvrat
- Povjerenje ⇔ razbojstvo, udaljavanje

Bližnji

- Iskazao *milosrđe* (Lk 10,37)
 - Zaharija: *Iskazati dobrotu ocima* (1,72)
 - Marija: Dobrota je njegova... (1,50)
- Pobrinuti se (34.35)
 - Samaritanac, gostioničar)
 - Zaharija: Gospodin *pohodi* narod svoj (זקן 1,68)
- Sažalio se (33) – Srce Isusovo
 - Krist nad udovicom iz Naina (7,13), milosrdni otac pred rasipnim sinom (15,10), premilosrdno srce Božje (1,78)
- Dolazi u blizinu, povija rane, uzima ga u ruke (34)

Naše boli na se uzeo

- Putnik *silazi* iz Jeruzalema (30)
- Žrtva institucija
- Izranjen:
 - bičevima, trnjem
- Svučen
- Među razbojnicima

